

RAPPORT

Tilsynsaksjon kommunale lekeplasser 2023- 2024

1	Om tilsynsaksjonen	3
1.1	Hvordan tilsynet ble gjennomført	3
1.2	Hvem er ansvarlig for å ivareta sikkerhet ved lekeplassutstyr	4
1.3	DSB gjennomførte 7 tilsyn	4
2	Regelverk og tema for tilsynet	4
2.1	Regelverk for lekeplassutstyr	4
2.2	Fokusområder	5
3	Resultater fra tilsynsaksjonen	5
3.1	Funn 1: 7 av 7 har avvik knyttet til rutiner for ettersyn og vedlikehold	5
3.2	Funn 2: 6 av 7 har avvik knyttet til oppgave- og ansvarsfordeling	6
3.3	Funn 3: 6 av 7 har avvik knyttet til helhetlige risikovurderinger	6
3.4	Funn 4: 6 av 7 manglet et system for jevnlig gjennomgang av internkontrollsystemet	6
3.5	Funn 5: 5 av 7 kjente ikke til meldeplikten	7
4	Videre oppfølging	7

1 OM TILSYNSAKSJONEN

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) er fag- og tilsynsmyndighet for lekeplasser og lekeplassutstyr. For DSB er tilsyn et av de viktigste forebyggende virkemidlene for å sikre at regelverket blir fulgt, og på den måten styrke samfunnssikkerheten og forebygge ulykker.

DSB har gjennomført en tilsynsaksjon med kommuners håndtering av sikkerheten på lekeplasser i 2023/2024. DSB valgte lekeplasser fordi vi har mottatt en økning av meldinger om ulykker og uønskede hendelser på lekeplasser generelt, og fordi barn er en særlig sårbar gruppe.

Syv kommuner ble valgt ut fra medieomtale av alvorlige ulykker, bekymringsmeldinger fra miljørettet helsevern og geografisk spredning i landet.

Hovedmålet er å øke kunnskapen om sikkerhet ved lekeplasser hos kommuner og andre eiere av lekeplassutstyr slik at lekeplasser i hele landet er trygge for barna som bruker dem.

Foto: Johnér

1.1 HVORDAN TILSYNET BLE GJENNOMFØRT

Alle kommuner og statsforvaltere mottok et informasjonsbrev 20. juni 2023 om at DSB ville sette i gang en tilsynsaksjon med kommunale lekeplasser. DSB valgte deretter ut syv kommuner, som hver fikk tilsendt et varsel om at DSB ville komme på tilsyn. Disse kommunene ble bedt om å sende deler av sitt internkontrollsystem til DSB knyttet til sikkerhet ved lekeplassutstyr.

Tilsynet ble gjennomført ved intervjuer av ledere og ansatte i kommunen samt gjennomgang av relevant dokumentasjon.

1.2 HVEM ER ANSVARLIG FOR Å IVARETA SIKKERHET VED LEKEPLASSUTSTYR

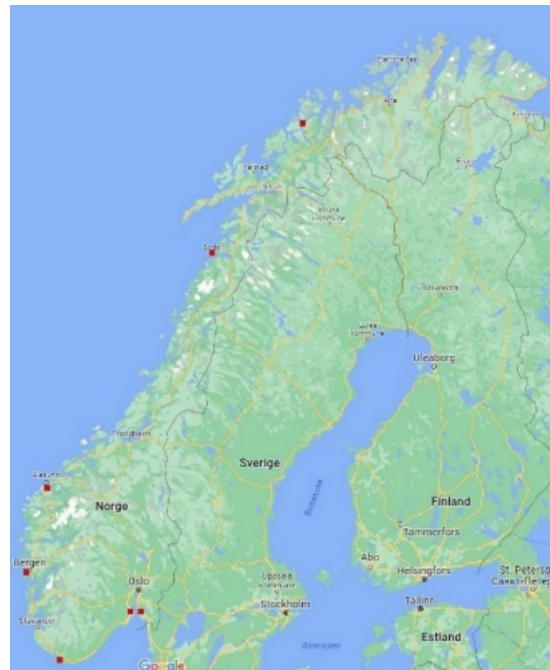
Det er de som eier lekeplassutstyret som har ansvar for jevnlig ettersyn og nødvendig vedlikehold, slik at utstyrets sikkerhetsegenskaper opprettholdes ifølge forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr. Forskriften gjelder både lekeplassutstyr som produseres av profesjonelle, og apparater som er laget på dugnad.

Alle som er ansvarlige for lekeplasser skal ha et velfungerende internkontrollsystem og følge internkontrollforskriften. Det betyr at ansvarlige for lekeplassutstyr skal sørge for at lekeplassutstyret er trygt å bruke til enhver tid. Eier av lekeplassutstyret må kunne dokumentere egne vurderinger knyttet til type bruk, frekvensen av ettersyn og vedlikehold, og må følge produsentens anvisninger for eksempel ved bytte av deler.

1.3 DSB GJENNOMFØRTE 7 TILSYN

Det ble gjennomført tilsyn med følgende kommuner:

Moss
Tromsø
Bodø
Øygarden
Volda
Farsund
Horten

2 REGELVERK OG TEMA FOR TILSYNET

2.1 REGELVERK FOR LEKEPLASSUTSTYR

Det å tilby lekeplassutstyr på lekeplasser er å regne som en forbrukertjeneste. De som er eiere av lekeplassutstyr, plikter å følge krav og regler slik at sikkerheten til barn ivaretas.

Virksomheter som tilgjengeliggjør lekeplassutstyr er ansvarlige for tryggheten til de som bruker det, og skal følge kravene i:

- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (Produktkontrollloven)
- Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr (Lekeplassutstyrforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)

2.2 FOKUSOMRÅDER

- Kommunene skal ha rutiner for kontroll og vedlikehold av lekeplassutstyret
- Kommunene skal vedlikeholde lekeplassutstyret slik det er beskrevet i produkt dokumentasjonen
- Kommunene skal vurdere risiko, og treffe rimelige tiltak for å unngå at skader oppstår og gjentar seg
- Oppgaver og ansvar knyttet til internkontroll av lekeplassutstyr skal være tydelige, lett tilgjengelige og dokumentert
- Kommunen skal gjennomføre systematisk gjennomgang av internkontrollsystemet for å sikre at det fungerer etter hensikten
- Kommunene skal kjenne til meldeplikten til DSB ved alvorlige hendelser

Foto: Johnér

3 RESULTATER FRA TILSYNSAKSJONEN

3.1 FUNN 1: 7 AV 7 HAR AVVIK KNYTTET TIL RUTINER FOR ETTERSYN OG VEDLIKEHOLD

Kommuner skal ha systemer og rutiner for hvordan de gjennomfører ettersyn og vedlikehold av lekeplassutstyr. Slike systemer skal gi en oversikt over oppgaver knyttet til vedlikehold, avvikshåndtering, inspeksjonsintervaller, sjekklister for det enkelte utstyret, og status på utbedring av feil og mangler.

Flere av kommunene benyttet seg ikke av viktig produktinformasjon når de skulle lage sjekklister. Det betyr at kommunene ikke tar med viktig informasjon om hvordan det enkelte lekeplassutstyret skal vedlikeholdes. Dette kan medføre at kommunene går glipp av viktig informasjon om vedlikeholdsintervaller, bruk av originale reservedeler eller spesifikke behov for oppfølging.

DSB avdekket tilfeller der det var uvisst om avvik kommunene selv har funnet, var lukket. Enkelte kommuner hadde flere systemer for å registrere og gjennomføre nødvendig vedlikehold. I tillegg kom det frem at det også ble benyttet muntlige beskjeder knyttet til avvikshåndtering, som kan føre til at viktige oppgaver glipper. Det er et krav at dette skal dokumenteres skriftlig for å unngå ulykker.

Avvik fra Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt nummer 7.

Avvik fra forskrift med sikkerhet på lekeplassutstyr § 16.

3.2 FUNN 2: 6 AV 7 HAR AVVIK KNYTTET TIL OPPGAVE- OG ANSVARSFORDELING

Kommuner skal ha rutiner som beskriver ansvars- og oppgavefordeling. Rutinen er viktig for å forsikre seg om at de ulike oppgavene blir gjennomført av de ansvarlige.

Slike rutiner inneholder informasjon om hvem som har ansvar for hva i kommunene. Mangler på en klar oppgave- og ansvarsfordeling kan føre til at lovpålagte oppgaver knyttet til sikkerhet ikke gjennomføres.

Avvik fra Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt nummer 5.

3.3 FUNN 3: 6 AV 7 HAR AVVIK KNYTTET TIL HELHETLIGE RISIKOVURDERINGER

Kommuner har en plikt til å kartlegge og vurdere risiko for å sørge for at sikkerheten til enhver tid er ivaretatt.

Den enkelte kommune skal gjøre vurderinger av alt lekeplassutstyr som er plassert ut til individuell og kollektiv lek. Slike vurderinger vil omfatte synliggjøring av risiko og en gjennomgang av tilhørende planer og tiltak som bidrar til å redusere risikoforholdene ved det enkelte lekeplassutstyret.

Det å gjennomføre en risikovurdering innebærer å vurdere de farene som kan være til stede i den enkelte aktivitet, samt hvilke tiltak som må iverksettes for å redusere risikoen til et akseptabelt nivå. Det er for eksempel viktig at kommunene utarbeider en overordnet risikovurdering som ivaretar lekeplassutstyr fra innkjøp og etablering til kontinuerlig drift.

Avvik fra Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt nummer 6.

3.4 FUNN 4: 6 AV 7 MANGLET ET SYSTEM FOR JEVNLIK GJENNOMGANG AV INTERNKONTROLLSYSTEMET

Tilsynet avdekket flere mangler ved kravet til en jevnlig overvåking og gjennomgang av internkontrollen på en systematisk og skriftlig måte. Tilsynet avdekket at kommunene i større grad må sørge for at arbeidstakere medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes, for eksempel ved en årlig gjennomgang.

En jevnlig og systematisk gjennomgang av internkontrollen er viktig for å oppdage eventuelle mangler eller feil som må rettes opp, og for å vurdere om systemet fungerer i praksis. En slik gjennomgang bør inneholde temaer som risikovurderinger, rutiner for avvikshåndtering, en gjennomgang av sjekklister, oppgave- og ansvarsfordeling, med mer.

Avvik fra Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt nummer 3.

Avvik fra Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt nummer 8.

3.5 FUNN 5: 5 AV 7 KJENTE IKKE TIL MELDEPLIKTEN

Fem kommuner kjente ikke til meldeplikten til DSB. Det å tilby lekeplassutstyr er en forbrukertjeneste som innebærer en plikt til å melde ifra til DSB hvis noe alvorlig har skjedd, for eksempel en ulykke eller uakseptabel risiko. I meldingen skal det oppgis hvilke tiltak som er iverksatt for å unngå flere ulykker. Meldeplikten skal være en del av kommunens rutiner for internkontroll.

Avvik fra Produktkontrollloven § 6b.

Avvik fra Internkontrollforskriften § 5 tredje ledd.

4 VIDERE OPPFØLGING

DSB har god dialog med de syv kommunene det ble ført tilsyn med. Samtlige kommuner må rette opp i de feil og mangler som ble avdekket, og er i gang med dette arbeidet.

Resultatene av tilsynsaksjonen vil bli gjort tilgjengelig på nettsidene våre. Informasjon blir også sendt til kommuner, statsforvaltere, miljørettet helsevern, og andre aktuelle aktører. Målet er at tilsynsaksjonen skal føre til et kunnskapsløft blant alle som er ansvarlige for lekeplassutstyr og lekeplasser, slik at lekeplassene blir trygge arenaer for alle barn.

**Direktoratet for
samfunnsikkerhet
og beredskap**

Rambergveien 9
3115 Tønsberg

Telefon 33 41 25 00
Faks 33 31 06 60

postmottak@dsb.no
www.dsb.no

